

מראי מקומות - מנחות ד'

אינו נתמעט מאותה משום ג"ש דעון עון, וכו'.

(ד) **דגמר עון עון מחטאת - ע' בשפת אמת** דהק' ע"ז, אם צריך לגמור התיבות מרבו, מאי פריך ליגמר אשם מחטאת, אולי לא גמר מרבו אלא מנחה מחטאת. וצידד דאולי למדין רק עון דחטאת, וא"כ שוב יכול לדרוש כמו שירצה, וע"ש מה שהק' עוד בזה. וכבר הבאנו בכמה דוכתי דברי השלג"מ בקידושין, ובאריכות טפי **בחכמת בצלאל** בנדה, דהמסורה צריך להיות רק על התיבות, ולא על איזה מקום, וא"כ שפיר יש לגמור מה שירצה (וע"ש עוד בחכמ"ב דיש עוד מין ג"ש, דהיינו שיש לו מסורה דוקא על המקומות, ולא על התיבות).

(ה) **אלא מנחת חוטא ומנחת קנאות דפסולין** **שלא לשמו מנלן** - הק' היד דוד, הא במנחת חוטא הפסול שלא לשמה נלמד מהא דחטאת קריא רחמנא, אלא הקו' הוא רק על מנחת קנאות, ומנחת חוטא דנקט לאו דוקא.

(ו) **אשם שניתק לרעי' ושחטו סתם כשר - ע'** בסוגיא דפסחים (עג.) דנח' שם רש"י **ותוס'** בדין זה, דרש"י ס"ל דמה דאשם שמתו בעליו או נתכפרו באחר ירעה, היינו מהלמ"מ, דכל שבחטאת מתה באשם רועה. אבל תוס' שם (וכאן) כ' שהוא דין דרבנן, דמדאורייתא אין צריך רעי' כלל.

(ז) **מנחת העומר שקמצה שלא לשמה פסולה, וכו' - ע' ביונת אלם** (ל"ד, ט"ז) דכ' להסתפק במה דאמרי' דפסולה, האם זה פסול מחשבה, כפסול שלא לשמה בחטאת ופסח, או דלמא הפסול הוא דאינו בא נדבה, דאינו בא אלא להתיר, וכיון שאינה מתיר שוב אין לה על מה ליקרב, וממילא הוי פסולה, ונפק"מ אם הוי פסולו בגופו או לא. וכ' דממה דהק'

(א) **כרבה לא משני לי' משום קושיא דאביי - פרש"י**, דשינויא דשני לי' לא מסתבר לי', דכ"ש דמחשבה דמינכרא פסל רחמנא, שלא יאמרו מותר לשנות. והק' הקרן **אורה ע"ז דא"כ היינו דאמרי' לעיל כרבה** לא אמרו משום דאדרבה, וכו', וא"כ למה שינה הגמ' לשונו, וע"ש מש"כ עוד בזה.

(ב) **מה חטאת מותרת נדבה - פרש"י**, כדאמר בתמורה זו מדרש דרש יהוידע הכהן וכו'. והק' **בח' הגרי"ז**, מה חידוש חי' יהוידע הכהן, הרי הלכה היא דכל שבחטאת מתה באשם ירעה והוי עולה. והביא שהגר"א (הובא בתקלין חדתין בשקלים ו', ד') תי' דהחידוש הוא לענין העורות דהוי לכהנים, אבל העיר הגרי"ז דלא משמע כן ברש"י בכמה דוכתי, דמשמע דהדרשה וההלכה דבר א' הן. וע"ש שביאר דבאמת ההלכה אומרת דהוי נדבה, אבל לא נתפרש בהלכה מה יעשה בה. וע"ז בא מדרש יהוידע לומר שיעשו בה עולות קיץ למזבח. וע"ש (וגם בח' הגרי"ז על הרמב"ם, פסוהמ"ק ה', ח') שכ' ליישב בזה מש"כ הרמב"ם (שם) שמותר מנחות חוטא בא לנדבת יחיד, דלכאורי' תמוה, דהא מנחת חוטא איתקש לחטאת, וחטאת מותרת בא לקיץ המזבח, ולפי הנ"ל י"ל דההיקש בא רק להלכה שנאמרה במותר חטאת דהוי נדבה, אבל לא למדרש של יהוידע דהוי עולות, שזה אינו אלא בחטאת.

(ג) **אלא מעתה, אשם יהא פסול שלא לשמו, וכו' - הק' בח' הרשב"א**, הלא גלי קרא אותה, אותה הוא דפסול בשלא לשמה, הא שאר קדשים כשרין בין לשמה ובין שלא לשמה. ותי' דהכי קא פריך, דאי מאותה ממעטינן לאשם, א"כ נמעט נמי מנחה, ואין לחלק בין זבחים למנחות, דהא כל מה שאנו יודעין דמנחות בעינן לשמה בכלל הוא משום דכתי' זאת תורת, דאתקש לשאר קדשים. אעכצ"ל דאשם

חטאות המתות. והוסיף **הרשב"א** בקידושין (יג: ד"ה ואמר שמואל) דמה שמביאין היורשין עולתה הוא רק היכא דכבר הביאה חטאתה מחיים, אבל היכא דלא הביאה מחיים, אז אין מביאין אף עולתה, דהא כל החיוב עולה נקבע רק ע"י הבאת החטאת. וע"ש בהמשך דדן במהו אם האשה עצמה מביאה העולה מקודם, אם צריכה להביא חטאתה ועוד עולה, או אם סגי בחטאתה גרידא, דכבר יצאת ידי חובת עולתה. והק' **השפת אמת** כאן דלפי שי' זו, דבדיעבד אם הביאה עולתה קודם לחטאתה כשרה, א"כ נראה דהעולה אין צריך להחטאת, וא"כ כאן למה אין היורשין מביאין עכ"פ עולתה. ותי' דצריך להיות ראוי עכ"פ להקריב חטאתה (וכמו דצריך להיות ראוי לבילה), וכיון דכאן אין שייך להביא חטאתה, כיון שמתה, אז גם אין מקום לחייב היורשים להביא עולתה.

(א) **לא יביאו יורשין חטאתה- פרש"י**, דזו א' מחמש חטאות המתות, שמתו בעליה. וע' **בחי' הגרי"ז** דהעיר דלמה לא אמרי' משום דלא שייך כפרה לאחר מיתה. וע' **בשטמ"ק** (י') בשם ר' גרשום דבאמת ביאר כן.

(ב) **עולתה ומתה לא יביאו יורשין חטאתה-** ע' **במגן אברהם** (א', ח') שהביא שיש מקשים דכיון דצריך להקריב החטאת קודם העולה, א"כ למה כשאומרים סדר הקרבנות בבקר, אמרי' פ' העולה קודם לפרשת חטאת. ותי' ע"פ הגמ' בזבחים (ז') דאי' דהסברא דחטאת קודם לעולה הוא משום דמעיקרא מרצין הפרקליט, ואח"כ מביאין לו דורון. וכ' **תוס'** שם דאע"ג דלגבי עשיין מכפר העולה יותר מן החטאת, דהחטאת מכפר העשיין רק מכופיא, והעולה מכפר מקיבעא, מ"מ כיון דסכ"ס מכפר החטאת על חייבי עשה, ממילא העולה אינו אלא דורון. אבל כל זה רק בהקרבה ממש, אבל באמירה, דכ' **הטור** דכשאומרים פ' חטאת לא אמרי' היה"ר, שמא אינו חייב חטאת, אלא הוי כקורא בתורה, א"כ

הגמ' דהו"ל לכלול במתני' גם מנחת העומר בהדי פסולים דשלא לשמה, משמע דפסול בגופו הוא. וע"ע **בחי' ר' ארי' לייב** (ב', ל"ד) דהביא מכמה דוכתי' דמבואר דאין צריך להיות מכשיר בפועל כדי שיהי' הקרבן כשר, דבכמה מקומות מקריבין קרבן אע"פ שאינו מכשיר. אלא דהיכא שהקריב הקרבן שלא לשמה, אז חידש רב דמפקיע השם מתיר מהקרבן בכלל, ואמר רב דכל קרבן שהוא מתיר הרי המתיר הוא עצם שם הקרבן, וא"כ כל שפקע מיני' דין המתיר, נפסל להקרבה, שהרי כל שם הקרבן הוא בתורת מתיר שבו.

(ח) **ואשם מצורע- כ' רש"י** דאשם מצורע בא הוא להכשירו לבא במחנה. ותמה היד **דוד**, איך אשם מצורע מתירו לבא במחנה, הרי אחר גלוח הראשון נכנס לפנים מן החומה, ורק לאחר גלוח השני ביום השמיני הי' מביא קרבנותיו, וא"כ כבר הוא מותר במחנה קודם שהביא אשמו. וע"כ מה דאמרי' דאשם מצורע בא להכשיר, היינו דבא להכשירו לאכול בקדשים. וכ' לייב דאולי כוונת רש"י דע"י האשם מצורע מותר לו ליכנס למחנה שכינה.

(ט) **מכפרין אתו לאחר מיתה, וכו'- הק'** **הקן אורה**, אטו הא דלא אתי חטאת לאחר מיתה משום דמכשיר הוא, הרי הלכה למשה מסיני היא בכל החטאות, אפי' חטאות המכפרות, ומה שעולה אתי לאחר מיתה, היינו משום דבעולה לא גמירי הלכתא. ו**בחי' הגרי"ז** ביאר דברי הגמ' דאה"נ, אין מביאין רא' דמכשירין אין באין לאחר מיתה, אלא זהו בגדר ילפותא, דילפי' דכמו דאתו לאחר מיתה, אתו נמי שלא לשמה לנדבה, וכיון דמכשירין לא מצינו דאתו לאחר מיתה, ממילא אין לנו ילפותא דאתו שלא לשמה.

(י) **עולתה ומתה לא יביאו יורשין חטאתה- פרש"י**, משום דהו"ל חטאת שמתו בעליה, והלמ"מ הוא דהוי מחמש

באמת אמירת העולה מכפרת על העשיין,
א"כ יאמר עולה תחלה שהיא מכפרת.
אולם הוסיף המג"א דהיכא דבאמת יודע
שהוא חייב חטאת, אה"נ יאמר פ' חטאת
מקודם.

(יג) לא נהנין - פרש"י, מדרבנן מפני דמי
עולה. וע' בשטמ"ק (השמטות, י"ח)
שהק' דהא מבואר בר"ה דאינו יוצא
מצות תקיעת שופר בשופר של שלמים
משום דאיסור הוא דרביין עלי', ומשמע
שהוא איסור דאורייתא ליהנות גם
משלמים. וע"ש שהביא מהר"מ שיש
איסור כל יחל, וזהו האיסור דאורייתא.
וע' בגליון מהרש"א ובמהרש"ם שהביא
מה שהגיה השער המלך בדברי רש"י
דכאן.